

Landgoedwandeling Hoonhorst

Auteur: Marycke Naber

Landgoederen De Hoonhorst, De Horte en Mataram

Een afwisselende en bosrijke wandeling over de landgoederen De Hoonhorst, De Horte met landhuis en mooie tuin, Mataram met parkbos en het dorp Hoonhorst met horeca. Dit is een van de twaalf rondwandelingen die zijn gepubliceerd in 'De mooiste landgoedwandelingen in Salland' van Uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig.

Routebeschrijving

Start: Bushalte Hoonhorst Centrum. Afstand 12,5 km, bushalte na 2 km

NB Check de openingstijden van de horeca en de dienstregeling van de bus.

De bospaden kunnen modderig zijn.

- Loop in de richting van de molen, ga bij de driesprong RA langs café-restaurant Kappers, daarna LA, langs het beeld 'Volte' (ofwel Dansend paard) van Jos Dirix en de kerk.

De ornamenten bij de ingang van het kerkhof kwamen te voorschijn bij de afbraak van de boerderij van Damman, in 1972, waar ze als stoepstenen waren gebruikt. Waarschijnlijk zijn deze afkomstig van het oude huis Hoonhorst. In 1336 werd al melding gemaakt van een spieker 'de Hoonhorst to Lente mit sinen toebehoren, gheleghen in Daelvessemer kerspel'. Seine Wolterszoon had het goed toen in leen van het bisdom Utrecht. In 1474 werd het een onderdeel van landgoed Rechteren. Hendrik van Rechteren liet in 1626 een echt landhuis bouwen.

In 1790 kocht Jan Gerrits Damman 'het spijker Hoonhorst met twee bouwhuizen en onderhorende landerijen en houtgewassen' op een publieke veiling van de weduwe Bentinck. Het inmiddels vervallen huis liet Damman afbreken en de bouwmaterialen gebruiken voor zijn nieuwe boerderij aan de Koelmansstraat.

- Loop verder over de Kerkstraat.

Aan de linkerkant zie je twee bakstenen pilaartjes met zandstenen bollen en een slagboom met de tekst 'De Hoonhorst. De grond van 'de Erve den Hoonhorst' werd in 1834 gekocht door de familie Van Royen uit Zwolle, die er het huis Berkenhorst liet bouwen. De parkaanleg in Engelse landschapsstijl dateert ook uit die tijd. In 1991 heeft de familie Lubbers het landgoed aangekocht en gerenoveerd. Dit gedeelte is niet opengesteld.

- De straat gaat buiten het dorp over in een zandweg / karrenspoor, Oude Vechtsteeg.

Deze 'koningsweg' loopt over een lange zandrug, ontstaan langs oude Vechtlopen. Rond 947 vormde deze al een verbindingroute tussen de twee hoofdhoven van het vrouwenklooster te Essen bij Groningen: het lert in Lenthe en Arcum bij Ommen.

1. Ga na de bocht naar links en naar rechts LA langs de afsluitboom en meteen LA. Je loopt een rondje over het opengestelde gedeelte van landgoed Hoonhorst:

- Bij de viersprong bij de afsluitboom 'privéterrein' schuin RD, bij de volgende afsluitboom RA. Bij de driesprong schuin LA en meteen RA over het karrenspoor terug naar de afsluitboom, daarna LA.
- Houd bij de driesprong links aan, Oude Vechtsteeg. Ga het 1e klinkerpad LA. Dit gaat over in een halfverhard pad langs de Emmer Tochtsloot.

Bij een bankje staat een stuk Bentheimer zandsteen met een tekst over een Messerschmitt ME 109 die eind 1944 tijdens een vuurgevecht hier in de buurt is neergestort.

- Ga aan het eind van het pad RA, Emmerweg. Loop bij de kruising RD.

Het huis links bij de kruising was de woning van de bovenmeester van de 'Emmerschool', die in 1907 werd gesticht door A. Baron van Dedem van De Gelder. In 1974 werd een nieuw gebouw van de Christelijke Daltonschool betrokken.

- Ga aan het eind van de Emmerweg LA over het fietspad langs bushalte Emmerweg. Steek de Zwarteweg over en loop RD.
2. Ga vlak voor de snelheidshindernis in de Poppenallee RA over de doodlopende weg, Voetsteeg. Ga het 1e fietspad LA.
- Loop RD over een stukje asfaltweg en het fietspad met halfverhard pad ernaast (Voetsteeg, gaat over in Koepelallee). Aan het eind bevindt zich links een mooi natuurgebiedje.
 - Loop daar een rondje en ga daarna LA, Marshoekersteeg. Steek de voorrangsweg over en loop RD over het karrenspoor. Houd aan het eind daarvan rechts aan, ga bij de driesprong RA.

Je bevindt je op het 70 hectare grote landgoed De Horte. Dit is een zogenaamd rabattenbos. In de oude vochtige hooilanden om de paar meter greppels gegraven voor de ontwatering. De grond uit de greppels werd op wallen gegooid, waar men eikenboompjes plantte. Het eikenhakhout werd om de 15 jaar geoogst. Het diende als brandhout, werd gebruikt in ovens en er werden bezems van gemaakt. Ook werd het eikenschors (eek) gebruikt voor het looien van leer. Naar schatting is zo'n 70% van de eikenbossen in Overijssel met dit doel aangeplant.

3. Sla aan het eind van het slingerpad schuin RA, bij de T-splitsing LA. Ga aan het eind RA over de asfaltweg, dan het 1e bospad LA, 'De Horte'.
 - Ga na het brugje LA. Op het Oeverbankje van Petra Hekkenberg kun je je benen laten bungelen boven het water.
 - Ga aan het eind LA, langs de grenssteen Dalfsen-Zwolle, de afsluitboom en de grondwatermeter.
 - Bij het witte ophaalbrugje aan je rechterhand kun je een kijkje nemen in de tuin van huize De Horte, met onder meer een sequoia of mammoetboom, bijenkasten en een druivenkas.

De Horte is voor het eerst vermeld in 1391, toen nog als boerderij. De naam is waarschijnlijk afgeleid van horde of horte, de oude Sallandse naam voor de gele ratelaar. De tegenwoordig zeldzame plant kwam vroeger in groten getale voor langs de Emmertochtsloot achter het huis. Een huis uit de tweede helft van de 17e eeuw moest wijken voor het huidige huis. De kern daarvan dateert van ongeveer 1760.

Evenals het aangrenzende Mataram kwam De Horte in 1800 in bezit van J.M. van Rhijn en in 1828 van baron Van Fridagh. In de tweede helft van de 19e eeuw kreeg het huis grotendeels de vorm die het nu heeft. Sinds 1975 is het huis in gebruik als kantoor van Landschap Overijssel. Deze heeft de tuin, die in 1822 was aangelegd door tuinarchitect G.A. Blum, gereconstrueerd naar de situatie rond het jaar 1900. De luiken van de boerderijen en bijgebouwen hebben een lichtgele diabolo op een zwarte achtergrond, de kleuren van de familie Roëll, eigenaar tot 1970.

- Vervolg je weg en ga meteen na de haakse bocht bij 't Witte Huis RA, een halfverhard pad resp. zandpad.

't Witte Huis uit 1905 was oorspronkelijk de biljartkamer van De Horte. Het had toen een dakkapel met een luiklok. Als de heer des huizes iets nodig had kon hij hiermee een bediende uit het hoofdhuis oproepen.

- Ga aan het eind RA. Verderop rechts loopt een paadje naar een natuurakker.
- 4. Sla vlak na de haakse bocht naar links RA naar de uitzichttoren over het gebied aan weerszijden van de Emmertochtsloot, waar runderen en ook regelmatig reeën grazen.
- Loop terug en ga RA, aan het eind van het pad RA, na het brugje RA over het karrenspoor. Ga het 1e pad LA langs een vijver.

Aan de linkerkant staat een zetel van Ibbenbürener zandsteen, 'Der Sitz' door Reinhard Buxel.

Je bevindt je op de 60 hectare grote historische buitenplaats Mataram. Vroeger stond hier havezate Dieze of Eze, ook wel 't Franckeler genoemd, uit de 14e eeuw. Aan het eind van de 17e eeuw was de familie Rouse in het bezit ervan gekomen. In 1800 werd het landgoed met een gloednieuw huis verkocht aan de heer J.M. van Rhijn. Deze was oud-resident van het hof te Mataram in Nederlands Indië en doopte het landgoed om in Mataram. Landgoed De Horte was ook in zijn bezit. Dat noemde hij Djokjakarta, maar deze naam is niet ingeburgerd.

De waterpartijen en kunstmatige verhogingen in het terrein zijn overblijfselen van de 19e-eeuwse aanleg in Engelse landschapsstijl onder leiding van de Utrechtse tuinarchitect Hendrik van Lunteren.

- Houd links aan. Het heuveltje aan je rechterhand was een kogelvanger, die bij schietoefeningen de kogels opving.
- Houd bij de driesprong (het pad naar links geeft zicht op een weiland) rechts aan. Na een bocht naar links loop je langs de (droge) gracht die het landgoed omgeeft en een vijver.
- Blijf RD lopen tot een bordje 'Privé Terrein', ga daar LA. Loop RD over het smalle pad. Rechts schemert huis Mataram door de bomen.

In 1828 was Mataram samen met De Horte verkocht aan baron Van Fridagh. Na diens dood kwam Mataram in 1858 in het bezit van baron De Vos van Steenwijk, burgemeester van Zwolle en lid van de Eerste Kamer. Deze vestigde zich in de jaren 1870 op Voorstonden bij Brummen en het huis uit 1799 raakte in verval. Het werd begin 20e eeuw afgebroken nadat het torentje was ingestort.

In 1910 liet zijn zoon Jan Arend een nieuw huis bouwen, naar ontwerp van de Zwolse architect Meijerink. Het wordt sinds 2012 bewoond door de familie De Beaufort - Six. Jan Arend de Vos van Steenwijk was de oudoom van de moeder van de huidige bewoner. De huizen en bijgebouwen hebben luiken met een witte zandloper op een donkerrode achtergrond met een wisselrondje, de kleuren van De Vos van Steenwijk.

- Het pad loopt links van een boerenschuur. De vreemd gevormde beuken aan de linkerkant zijn van een berceau, waaronder de dames konden wandelen zonder bruin te worden.
- 5. Ga aan het eind RA over de halfverharde weg. Aan de linkerkant zie je de slotgracht van het oude huis Mataram. Ga bij de driesprong LA en volg de halfverharde weg met een bocht naar rechts.
- Na de 18e-eeuwse pijlers met siervazen bij de entree van het landgoed ga je RA, aan het eind van de beukenlaan langs de afsluitboom en RA, een zandweg.

Na de bocht naar rechts staat links het kunstwerk 'Getuige 1945' van Lotte Kloppenburg, een boomstronk met een jaarring van V2-raketten. Deze herinnert aan de lanceerplaatsen op landgoed Mataram en omgeving, waar vandaan begin 1945 V2-raketten werden afgevuurd in de richting van Antwerpen. De raketten werden per trein afgeleverd op het voormalige station Vilsteren en vervolgens naar de lanceerplaatsen vervoerd.

- Ga hier LA, een karrenspoor met fietspad (Klapvoortweg), bij de voorrangsweg RA over het graspad rechts van de weg. Steek aan het eind de weg over en ga RA over het fietspad.
- Je passeert de toegangspoort van landgoed Berkenhorst ofwel Den Hoonhorst. Ga in het dorp na huisnr. 3 LA, over het houtsnipperpad door de molentuin van Molen Fakkert.

Deze is gebouwd in 1868, nadat de eerste molen door brand was verwoest. De molen heeft gefunctioneerd tot 1930, toen de stelling door een storm naar beneden viel. Begin 21e eeuw dreigde de molenstomp gesloopt te worden, maar door inspanning van de lokale bevolking is de molen gerestaureerd en maalt hij weer. In de tuin is nog meer informatie over het dorp en de molen te lezen.

- Loop om de molen heen (links is het tuinterras van café-restaurant Kappers). Ga bij de straat RA en meteen LA, Koelmanstraat, terug naar de bushalte.

Praktische informatie

Drie landgoederen en landelijk gebied. 80% onverhard

Eten en drinken

Café-restaurant Kappers, Kerkstraat 7, Hoonhorst, 0529-401281, kappers-horeca.nl

Kijken

Molen van Fakkert, Kerkstraat 5, Hoonhorst, molenfakkerthoonhorst.nl. Bezichtiging: za 13.30-16.30 of op afspraak: 0529-401711 / 401555

Overnachten

Groepsaccommodatie / BenB Zwaluwhof, Zwarteweg 7A, Dalfsen, 0529-436875, zwaluwhof.nl

Openbaar vervoer

Bushaltes Hoonhorst Centrum en Dalfsen Emmerweg, lijn 167 Dalfsen-Zwolle. Niet in het weekend!

Parkeren

In het dorp Hoonhorst
Parkeerplaats bij De Horte

Deze wandeling is als pdf-bestand met topografische kaart en gps-track te vinden op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/landgoedwandeling-hoonhorst/16571/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In 'De mooiste landgoedwandelingen Salland' beschrijft Marycke Naber 12 rondwandelingen van 10 tot 15 km over 28 landgoederen in het afwisselende Salland, van Ommen tot Diepenveen en de Sallandse Heuvelrug. Naast recente foto's van natuur en cultureel erfgoed bevat de wandelgids historische afbeeldingen van de meeste landhuizen. Tevens heeft Marycke per route bewoners ofwel beheerders van een landgoed geïnterviewd. De gids is te zien en te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

DEZE WANDELING IS OPGENOMEN
IN EEN WANDELGIDS VAN
GEGARANDEERD ONREGELMATIG

BESTEL DE MOOISTE WANDELGIDSEN OP WWW.GEGARANDEERDONREGELMATIG.NL

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
www.wandelzoekpagina.nl/abonnement

voor slechts
€ 12,50